Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2026/4652

23.9.2026

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Wkład EKES-u w Konferencję Wodną ONZ 2026: od Niebieskiego Ładu UE i strategii odporności gospodarki wodnej do globalnych działań w dziedzinie wody

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2026/4652)

Sprawozdawca: **Paul RÜBIG (AT-I)**

Współsprawozdawca: **Hervé JEANNIN (FR-Kat. 2)**

Doradczynie i doradcy	Durk KROL (z ramienia sprawozdawcy, Grupa I)
	Paula MARTINELLI VIEIRA DA ROSA (z ramienia współsprawozdawcy, Kat. 2)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.10.2025
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
	Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemyśle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	20.5.2026
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.6.2026
Sesja plenarna nr	606
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	182/0/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES podkreśla znaczenie Konferencji Wodnej ONZ – odporności gospodarki wodnej należy nadać strategiczny priorytet i uczynić ją pełnoprawną polityką na poziomie światowym, tak jak ma to miejsce na szczeblu UE. Przy obecnym tempie przemian nie uda się osiągnąć zrównoważonej gospodarki wodnej przed 2049 r. EKES apeluje o zmianę paradygmatu z liniowego modelu korzystania z wód na systemy o obiegu zamkniętym, w których uznaje się wodę za dobro publiczne o wartości społecznej, środowiskowej i gospodarczej.

1.2. Woda jest zasobem strategicznym dla rozwoju gospodarczego, odporności społeczeństwa, przystosowania się do zmiany klimatu i zdrowych ekosystemów. Strategie polityczne muszą sprzyjać wydajności, inwestycjom i zintegrowanemu zarządzaniu w obszarze powiązań między wodą, energią, surowcami i żywnością, a także wspierać przejście na inteligentne wykorzystywanie zasobów wodnych przez społeczeństwo i gospodarkę.

1.3. Gospodarkę wodną należy traktować jako centralną, przekrojową kwestię we wszystkich politykach publicznych. EKES apeluje o horyzontalne podejście do zarządzania zasobami wody – uwzględniające je we wszystkich sektorach i na wszystkich szczeblach sprawowania rządów w skali światowej oraz przewidujące przekrojowy udział społeczeństwa obywatelskiego.

1.4. EKES wzywa społeczność międzynarodową, by jednoznacznie potępiła ataki na podstawową infrastrukturę wodną, niezbędną do przetrwania ludności cywilnej, i uznała je za zbrodnię wojenną.

1.5. Komitet zaleca systematyczne stosowanie „testu wodnego” we wszystkich odpowiednich unijnych i globalnych inicjatywach politycznych, aby ocenić ich wpływ na zasoby wodne, oszczędne gospodarowanie wodą i odporność wodną oraz zapewnić spójność z celami zrównoważonej gospodarki wodnej. Woda jest dobrem publicznym, dlatego przystępność cenowa wody dla słabszych grup społecznych ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwości wodnej.

1.6. EKES podkreśla, że osiągnięcie odporności gospodarki wodnej wymaga zasadniczej zmiany zachowań we wszystkich sektorach społeczeństwa. Ograniczenie zużycia i zanieczyszczenia, zapewnienie dostępności, modernizacja infrastruktury, promowanie ponownego użycia, dostosowanie praktyk rolniczych i przemysłowych, wzmocnienie działań w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków oraz ochrona i odtwarzanie terenów podmokłych ([1]) w celu poprawy magazynowania i retencji wody (w tym stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie) to zasadnicze elementy tej transformacji.

1.7. Odporność wodna i odporność na zmianę klimatu wymagają odtworzenia ekosystemów i przywrócenia naturalnej retencji wody. Rozwiązania oparte na przyrodzie, w tym tereny podmokłe, należy uznać za infrastrukturę krytyczną dla odporności wodnej, wdrażać na szeroką skalę ([2]) i ujmować we wszystkich dialogach.

1.8. Zwiększenie inwestycji ma kluczowe znaczenie, ale same zasoby publiczne nie wystarczą. EKES wzywa do stopniowego wycofywania dotacji o skutkach szkodliwych dla środowiska[1], a także do stworzenia silniejszych i jasnych warunków służących mobilizacji inwestycji prywatnych, m.in. poprzez opartą na dowodach ocenę ryzyka i mechanizmy podziału ryzyka. Strategie finansowania mieszanego powinny umożliwiać pozyskiwanie kapitału publicznego i prywatnego oraz wspierać tworzenie solidnej sekwencji projektów związanych z celem zrównoważonego rozwoju nr 6 i mogących uzyskać finansowanie bankowe. Doświadczenie pokazuje, że dostarczanie wody pitnej przez sektor publiczny jest dobrą opcją dla obywateli, ponieważ sektor publiczny jest zobowiązany do zrównoważonego utrzymywania infrastruktury publicznej. W związku z tym finansowanie usług związanych z wodą pitną i ściekami powinno pochodzić przede wszystkim ze środków publicznych i nie należy umożliwiać podatku od wody.

1.9. Osiągnięcie bezpieczeństwa wodnego wymaga stabilnych finansowo dostawców usług oraz etycznych i inkluzywnych ram regulacyjnych promujących zrównoważoność, efektywność, zwrot kosztów i analizę porównawczą wyników, przy jednoczesnym zapewnieniu przystępności cenowej i powszechnego dostępu.

1.10. EKES apeluje, by zapewniać większe wsparcie na rzecz wody, urządzeń sanitarnych i higieny (WASH) poprzez zintegrowane, odporne na zmianę klimatu podejście łączące rozwój infrastruktury, zarządzanie i budowanie zdolności – podejście, w ramach którego zwraca się szczególną uwagę na społeczności znajdujące się w trudnej sytuacji i zmarginalizowane. EKES opowiada się za tym, by w przypadku konfliktów dotyczących zużycia wody priorytetowo traktować zaopatrzenie w wodę pitną.

1.11. Dorzecza powinny być podstawową jednostką gospodarki wodnej, planowania i analizy, także w kontekście transgranicznym. Platformy zainteresowanych stron funkcjonujące na poziomie dorzecza powinny wspierać skoordynowane podejmowanie decyzji, dzielenie się danymi oraz alokację zasobów w celu poprawy wspólnego zarządzania wodami, w szczególności poprzez wykorzystanie narzędzi cyfrowych i wymianę wiedzy.

1.12. Komitet apeluje, by przyspieszyć przejście na inteligentne wykorzystywanie zasobów wodnych przez społeczeństwo. W tym celu należy m.in. zwiększyć skalę ponownego wykorzystania wody, ograniczyć wycieki i przekształcić oczyszczalnie ścieków w systemy odzyskiwania zasobów.

1.13. EKES opowiada się za ustanowieniem globalnych celów, aby poprawić oszczędne gospodarowanie wodą o co najmniej 10 % do 2030 r. oraz znacznie zwiększyć poziomy ponownego wykorzystania wody we wszystkich sektorach do tego samego roku. Oceny powinny opierać się na jasnych wskaźnikach, które pozwolą monitorować postępy.

1.14. Cyfryzacja, wiarygodne, dostępne i interoperacyjne dane i systemy AI mają zasadnicze znaczenie dla poprawy przejrzystości, wydajności i procesu decyzyjnego. Globalne ramy monitorowania powinny obejmować wszystkich użytkowników i wszystkie rodzaje wykorzystania, zgodnie z zasadą „odpowiednia woda do odpowiednich zastosowań”.

([1]) Tereny podmokłe zdefiniowano w konwencji ramsarskiej o obszarach wodno-błotnych (z 1971 r.) jako „tereny bagien, błot i torfowisk lub zbiorniki wodne, tak naturalne jak i sztuczne, stałe i okresowe, o wodach stojących lub płynących, słodkich, słonawych lub słonych, łącznie z wodami morskimi, których głębokość podczas odpływu nie przekracza sześciu metrów”.

([2]) Opinia EKES-u „Strategia UE dotycząca odporności gospodarki wodnej oraz ramy odporności na zmianę klimatu” (Dz.U. C, C/2026/3223, 2.7.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/3223/oj).

1.15. Komitet zaleca opracowanie zharmonizowanych wskaźników, mechanizmów monitorowania i ram sprawozdawczości w oparciu o wskaźniki Światowej Organizacji Meteorologicznej (WMO) ([3]), aby śledzić postępy w dążeniu do odporności wodnej i zapewnić rozliczalność na szczeblu unijnym i światowym.

1.16. EKES podkreśla znaczenie podnoszenia świadomości społecznej i poprawy komunikacji na temat wyzwań związanych z wodą. Należy informować społeczeństwo obywatelskie i aktywnie angażować je w procesy decyzyjne, aby sprzyjać zmianie zachowań i zbiorowej odpowiedzialności.

2. **Uwagi ogólne**

2.1. **Woda dla ludzi**: prawa człowieka do wody i urządzeń sanitarnych, także w przypadku osób znajdujących się w trudnej sytuacji, jako podstawa zdrowych, zrównoważonych oraz inteligentnie wykorzystujących zasoby wodne społeczeństw i gospodarek. Woda jest dobrem publicznym, które należy chronić i którego należy bronić – zgodnie z ramową dyrektywą wodną oraz Traktatami woda nie powinna być traktowana jak zwykły towar.

2.1.1. Dostęp do wody i urządzeń sanitarnych jest podstawowym prawem człowieka, co podkreślono w Karcie Narodów Zjednoczonych i Niebieskim Ładzie UE. Dostęp do bezpiecznej wody pitnej musi być niezbywalnym prawem każdej osoby, umożliwiającym jej godne życie. W 2024 r. ponad 2,2 mld osób nadal nie miało jednak dostępu do bezpiecznie zarządzanej wody pitnej. EKES podkreśla, że wody nie należy traktować jak zwykłego towaru ani wyłącznie jako aktywa finansowego, lecz trzeba dostrzegać jej społeczną, środowiskową i gospodarczą wartość. Ubóstwo wodne zagraża demokracji i pokojowi. To podejście powinno przyświecać wszystkim krajowym i międzynarodowym strategiom politycznym związanym z gospodarką wodną i zarządzaniem zasobami wodnymi.

2.1.2. Zapewnienie powszechnego dostępu do wody, urządzeń sanitarnych i higieny (WASH) ma nadrzędne znaczenie dla godności ludzkiej i zrównoważonego rozwoju. EKES apeluje, by zapewniać krajom partnerskim większe wsparcie poprzez zintegrowane i odporne na zmianę klimatu podejścia łączące rozwój infrastruktury z rozwiązaniami opartymi na przyrodzie, zarządzaniem i budowaniem zdolności, zwłaszcza w odniesieniu do społeczności znajdujących się w trudnej sytuacji. To przyczyni się do ogólnoświatowej transformacji w kierunku społeczeństwa inteligentnie wykorzystującego zasoby wodne. Potrójny kryzys planetarny ([4]) coraz bardziej pogłębia problemy związane z wodą, takie jak susze, powodzie, spadek zasobów wód podziemnych oraz degradacja ekosystemów ([5]). Aby zrealizować cel zrównoważonego rozwoju nr 6 i chronić podstawowe prawa człowieka, należy wspierać praktyki zrównoważonego i inteligentnego gospodarowania wodą. Długoterminowe rozwiązania muszą koncentrować się na wzmocnieniu lokalnych ekosystemów, przywróceniu naturalnej retencji wody, modernizacji infrastruktury wodnej i poprawie zarządzania, aby uniknąć przesiedlania ludności. Należy wybierać metody, które ograniczają zanieczyszczenia u źródła, poprawiają lokalną dostępność wody i zarządzanie lokalnymi zasobami, przyczyniają się do odbudowy ekosystemów oraz zapobiegają komercjalizacji wody.

2.1.3. EKES ponawia przedstawiony w Niebieskim Ładzie UE apel o jednolite podejście do ubóstwa wodnego – należy przyjąć wytyczne dotyczące monitorowania dostępu do wysokiej jakości i przystępnych cenowo usług wodno-kanalizacyjnych, obejmujące warianty działań, ocenę skutków i ryzyka oraz ewaluację w całym cyklu życia. Komitet podkreśla, że niezbędne są: sprawiedliwa alokacja zasobów, stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci" oraz silne przywództwo publiczne na rzecz skutecznej gospodarki wodnej. W sumie te działania będą sprzyjać postępom w rolnictwie, przemyśle i ochronie zdrowia oraz przyniosą korzyści społecznościom.

2.1.4. Woda powinna być uwzględniana we wszystkich sektorach i obszarach polityki publicznej. Rządy stoją w obliczu rosnącej presji spowodowanej wstrząsami klimatycznymi, utratą różnorodności biologicznej i zanieczyszczeniem, urbanizacją i wzrostem zapotrzebowania ze strony rolnictwa i przemysłu, a jednocześnie borykają się z coraz większymi potrzebami inwestycyjnymi. Te wyzwania wywierają wpływ zarówno na systemy wodne, jak i na źródła utrzymania ludności.

2.1.5. Nauka i technologia odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu gospodarki wodnej oraz w zapewnianiu dostępu do wody pitnej. EKES podkreśla, że wiarygodne i łatwo dostępne dane oraz systemy cyfrowe zwiększają przejrzystość, a także poprawiają zapobieganie ryzykom i skuteczność gospodarki wodnej. Opowiada się za wykorzystywaniem danych do podejmowania decyzji opartych na dowodach, zgodnie z podejściem ostrożnościowym.

([3]) Zob. raport *State of Global Water Resources 2024* – przedstawiono w nim ujednolicone i oparte na podstawach naukowych wskaźniki hydrologiczne, które mogą być wykorzystywane do monitorowania odporności wodnej.
([4]) Zmiana klimatu, utrata różnorodności biologicznej i zanieczyszczenie.
([5]) Opinia EKES-u „Strategia UE dotycząca odporności gospodarki wodnej oraz ramy odporności na zmianę klimatu".

2.1.6. Należy wdrożyć wszelkie niezbędne środki, w tym powstające technologie, aby zapewnić zrównoważoną gospodarkę wodną. Rolnictwo i sektory o dużym zapotrzebowaniu na wodę trzeba przeorganizować tak, by zmniejszyć zużycie wody i poprawić jej ponowne wykorzystanie.

2.1.7. Infrastruktura wodna coraz częściej staje się celem ataków w konfliktach zbrojnych, co bezpośrednio zagraża prawu człowieka do wody i urządzeń sanitarnych oraz podważa stabilność regionalną, a skutki tych działań utrzymują się przez dziesięciolecia. Te akty należy jednoznacznie potępić i poddać międzynarodowym mechanizmom rozliczalności. EKES apeluje, by społeczność międzynarodowa jednoznacznie uznała, że ataki na krytyczną infrastrukturę wodną, niezbędną do przetrwania ludności cywilnej, stanowią zbrodnię wojenną i muszą zostać potępione.

2.1.8. EKES podkreśla, że osiągnięcie odporności wodnej i zdrowych ekosystemów wymaga podniesienia świadomości społecznej i poprawy komunikacji na temat wyzwań związanych z wodą ([6]). Większy udział konsumentów i zainteresowanych stron oraz większa przejrzystość mają zasadnicze znaczenie dla zmiany zachowań i transformacji na inteligentne wykorzystywanie zasobów wodnych przez społeczeństwo.

2.2. **Woda dla dobrobytu**: docenianie wody poprzez politykę ustanawiającą jasne zasady dotyczące efektywności i inwestycji, uwzględniającą obszar powiązań między wodą, energią, surowcami i żywnością, a także promującą zintegrowane i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi i ściekami, efektywne wykorzystanie wody we wszystkich sektorach oraz rozwój gospodarczy, środowiskowy i społeczny. Konieczna jest tu także warunkowość dotycząca wody.

2.2.1. EKES podkreśla, że woda ma kluczowe znaczenie dla globalnej gospodarki, środowiska oraz dobrostanu społecznego, i wzywa do globalnej zmiany w sposobie jej wyceny oraz do uznania wody za jeden z podstawowych elementów dobrobytu społeczeństw, zgodnie z odnowionym apelem o Niebieski Ład UE. 29 % terytorium UE już zmaga się z niedoborem wody, a zapotrzebowanie na wodę w kluczowych gałęziach przemysłu może do 2030 r. wzrosnąć trzykrotnie ([7]). Paląca potrzeba zintegrowanego zarządzania obiegiem wody jest oczywista, zwłaszcza w świetle Europejskiej strategii odporności gospodarki wodnej.

2.2.2. EKES podkreśla pilną potrzebę objęcia przez UE roli przywódczej w rozwiązywaniu potrójnego kryzysu planetarnego i globalnych problemów związanych z wodą. Choć odporność wodna to kwestia wykraczająca poza politykę klimatyczną i politykę ochrony środowiska, to jednak odporność wodna i odporność na zmianę klimatu wzajemnie się wzmacniają i należy zajmować się nimi jednocześnie tam, gdzie istnieją wzajemne powiązania. Dziesięć lat po ogłoszeniu Agendy 2030 nadal 2,2 mld osób nie ma dostępu do bezpiecznej wody pitnej, a 3,4 mld osób nie ma dostępu do bezpiecznych urządzeń sanitarnych. Przy obecnym tempie przemian zrównoważoną gospodarkę wodną uda się osiągnąć najwcześniej w 2049 r. Ta sytuacja stanowi zagrożenie dla dobrobytu, stabilności i rozwoju społecznego i należy traktować ją priorytetowo w globalnym zarządzaniu zasobami wodnymi UE oraz w ramach przygotowań do Konferencji Wodnej ONZ w 2026 r.

2.2.3. Deficyt wody jest ograniczeniem strukturalnym i społecznym. Utrata tego rzadkiego i niezbędnego zasobu stanowi zagrożenie dla efektywności gospodarczej, energetyki i całego łańcucha wartości wody. EKES popiera globalne rozszerzenie zasady „efektywność wodna przede wszystkim" w strategiach przemysłowych. Ta transformacja wymaga przejścia od liniowych modeli korzystania z wód do systemów wodnych o obiegu zamkniętym, zgodnie z zasadą „odpowiednia woda do odpowiednich zastosowań".

2.2.4. Komitet podkreśla, że możliwe do znalezienia, dostępne, interoperacyjne i nadające się do ponownego wykorzystania dane są warunkiem wstępnym istnienia gospodarki inteligentnie wykorzystującej zasoby wodne. Zaniepokojony przywołuje swój apel o Niebieski Ład UE z 2023 r. oraz opinię w sprawie Europejskiej strategii odporności gospodarki wodnej ([8]), zgodnie z którymi na szczeblu UE brakuje spójnych statystyk dotyczących zaopatrzenia w wodę i zużycia wody według rodzaju. Potrzeba globalnego inteligentnego pozyskiwania danych i interoperacyjnych przestrzeni danych. Ponadto w globalnych ramach monitorowania należy uwzględniać wszystkich użytkowników wody.

([6]) Dz.U. C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj.

([7]) Kluczowe gałęzie przemysłu to m.in. ośrodki przetwarzania danych, produkcja półprzewodników i baterii oraz wodór (Water Europe 2024, Socio-Economic Study on the Value of the EU Investing in Water).

([8]) Dz.U. C, C/2026/35, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/35/oj.

2.2.5. Komitet apeluje zatem o wdrożenie następujących zasad przewodnich:

— **Włączenie wody do głównego nurtu polityki**: gospodarka wodna musi być traktowana jako stała, strategiczna i przekrojowa kwestia we wszystkich instrumentach politycznych i inwestycyjnych oraz instrumentach zarządzania. Woda nie tylko ma zasadnicze znaczenie dla zdrowych ekosystemów i przystosowania się do zmiany klimatu, ale jest też najważniejszym surowcem dla naszych społeczeństw i gospodarek zgodnie z prawem człowieka do wody.

— **Wdrażanie technologii na rzecz efektywności i redukcji zanieczyszczeń**: należy przyspieszyć wdrażanie polityk i technologii promujących efektywność wodną, ponowne wykorzystanie wody i ograniczanie zanieczyszczenia, zgodnie z 16. zasadą Niebieskiego Ładu UE. Te działania należy połączyć z ramami zarządzania i polityką w zakresie umiejętności, aby wspierać wdrażanie, a także z większym wsparciem dla wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI) ds. sektorów i ekosystemów wodnych i morskich.

— **Kompatybilność strategii przemysłowej i strategii rolnej**: odporność gospodarki wodnej i warunkowość muszą zostać wpisane w globalną politykę finansową i przemysłową. Komitet podkreśla swój apel o Niebieski Ład UE, zgodnie z którym wodę należy traktować jako fundament strategii przemysłowej, rolnictwa i praw obywateli w UE, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w działaniach zewnętrznych UE. Na szczeblu globalnym należy zalecić zrównoważone podejście do wykorzystywania wody przez obywateli, rolnictwo i przemysł. Nie może to prowadzić do osłabienia ani obniżenia unijnych i globalnych celów środowiskowych i gospodarczych, w tym celów ramowej dyrektywy wodnej, połączonych ze zmniejszaniem obciążeń biurokratycznych. W przypadku wystąpienia konfliktów związanych z użytkowaniem należy w każdym razie przyznać pierwszeństwo dostępowi do wody pitnej przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

— **Gospodarka wodna o obiegu zamkniętym**: EKES ponawia apel o kompleksową strategię na rzecz zwiększenia ponownego wykorzystania wody ([9]), które obecnie wynosi w UE zaledwie 2,4 %. Systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta należy wzmocnić z uwzględnieniem kosztów ponoszonych przez konsumentów.

— **Dostęp do wody i jej przystępność cenowa**: EKES zaleca, by dostęp do wody był przystępny cenowo i gwarantowany jako priorytet, gdy dotyczy to osób i regionów znajdujących się w trudnej sytuacji oraz zapewniania warunków niezbędnych do życia.

— **Demokratyczna gospodarka wodna**: Komitet podkreśla, że trzeba stworzyć inkluzywne i przejrzyste systemy gospodarki wodnej. Spółdzielnie wodne są dobrymi przykładami modeli zarządzania opartych na społeczności, które łączą efektywność z zarządzaniem w interesie publicznym.

— **Woda w zamówieniach publicznych**: EKES uważa, że dostawy wody należy traktować jako dobro publiczne, gdyż kładzie się wtedy nacisk na kwestie dobrego, wysokiej jakości i przystępnego cenowo zaopatrzenia w wodę. Ponownie ([10]) zaleca wprowadzenie złotej reguły w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę publiczną w celu zapewnienia wydajności oraz ochrony społecznych i ekologicznych podstaw dobrobytu przyszłych pokoleń.

2.3. **Woda dla planety**: klimat, różnorodność biologiczna, zanieczyszczenie, pustynnienie, środowisko naturalne, od źródła do morza, odporność, gotowość na ryzyko związane z klęskami żywiołowymi i zmniejszanie tego ryzyka.

EKES zwraca uwagę na zasady 2, 3 i 6 deklaracji w sprawie Niebieskiego Ładu UE jako zasadniczy element polityki wodnej zapewniający spójność z celami zrównoważonego rozwoju, przepisami dotyczącymi ochrony środowiska (jakość) i rynkiem wewnętrznym (ilość). Zgodnie z podejściem „od źródła do morza" należy wspierać spójność między polityką wodną i morską oraz łączyć ich ramy zarządzania, by móc lepiej sprostać wyzwaniom. Bezpieczeństwo wodne należy uznać za priorytet i filar strategii na rzecz unii gotowości oraz wszystkich działań zwiększających odporność ([11]).

([9]) Dz.U. C, C/2025/107, 10.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/107/oj.
([10]) Zob. np. Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 185, Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 67, oraz Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 102.
([11]) Dz.U. C, C/2026/42, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj..

2.3.1. Planeta Ziemia to jedyne w swoim rodzaju źródło życia. Woda stanowi kluczowy element potrójnego kryzysu planetarnego. Wzrost liczby ludności, niezrównoważone wzorce produkcji i konsumpcji potęgują wpływ zmiany klimatu, klęsk żywiołowych związanych z wodą i zanieczyszczeń przemysłowych, w tym trwałych zanieczyszczeń, takich jak substancje per- i polifluoroalkilowe (PFAS). EKES zdecydowanie stwierdza, że skutki zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej są dobrze znane ([12]). Dlatego trzeba podjąć natychmiastowe działania na rzecz poprawy gospodarki wodnej i odporności na zmianę klimatu, m.in. aby zapobiegać zanieczyszczeniu wody i łagodzić jego skutki. Jest to integralną częścią międzynarodowych wysiłków na rzecz ochrony środowiska i strategii jego odbudowy.

2.3.2. Obecne koszty zanieczyszczenia wody znacznie przewyższają nakłady niezbędne do podjęcia działań zapobiegawczych. Dobre praktyki w zakresie środków zaradczych można znaleźć na całym świecie – są to na przykład zakrojone na szeroką skalę programy odtwarzania ekosystemów w regionach suchych oraz strategiczne inwestycje w infrastrukturę transferu i magazynowania wody w celu wyeliminowania dysproporcji regionalnych.

2.3.3. Trzeba jednak uważać, by rozwiązanie nie stało się problemem. Coraz więcej krajów rozwiązuje problem niedoboru wody pitnej poprzez odsalanie wody morskiej. EKES opowiada się za całkowitym wydzieleniem minerałów z wody morskiej i ich ponownym wykorzystaniem do innych celów ([13]), zamiast tworzenia nowych form zanieczyszczenia i w rezultacie niszczenia środowiska ([14]).

Trzeba stosować również inne sposoby zapewniania dostępności wody, takie jak promowanie systemów wodnych o obiegu zamkniętym oraz wykorzystywanie różnych lub niekonwencjonalnych źródeł zaopatrzenia w wodę. Priorytet należy przyznać rozwiązaniom dostosowanym do konkretnych potrzeb. Monitorowanie zrzutów ścieków i jakości wody zostało ograniczone, odbudowa infrastruktury została opóźniona, a zagrożenia środowiskowe, sanitarne i społeczne rosną.

2.4. **Woda na rzecz współpracy**: transgraniczna i międzynarodowa współpraca w dziedzinie wody, w tym współpraca naukowa, oraz inkluzywne zarządzanie.

2.4.1. Współpraca transgraniczna nadal kuleje. Sprawozdawczość ONZ w zakresie celów zrównoważonego rozwoju pokazuje, że spośród 153 państw członkowskich ONZ dzielących wody transgraniczne tylko 43 posiada ustalenia operacyjne obejmujące wspólne dorzecza ([15]). EKES zwraca uwagę, że inkluzywne i sprawiedliwe zarządzanie oraz współpraca transgraniczna są niezbędne do stworzenia społeczeństwa inteligentnie wykorzystującego zasoby wodne oraz zapewnienia pokoju, stabilności i odporności.

2.4.2. Platformy współpracy regionalnej, w tym organizacje dorzeczy i sieci regulacyjne skupiające organy publiczne, przedstawicieli rolnictwa, przemysłu, instytucji finansowych i instytutów badawczych, mogą odegrać pierwszoplanową rolę w przekuwaniu globalnych zobowiązań w regionalne działania. Wzmocnienie tych platform może usprawnić wymianę wiedzy, koordynację polityki i gotowość inwestycyjną.

2.4.3. EKES przywołuje swe stanowisko w sprawie niebieskiej dyplomacji ([16]) i podkreśla, że niedobór wody i ryzyko związane z wodą stanowią coraz większe zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i stabilności. Woda jest w centrum wysiłków na rzecz pokoju, demokracji i rozwoju, ale staje się też narzędziem w wojnach i konfliktach. Idea „wody na rzecz współpracy" musi być filarem europejskich działań zewnętrznych, a nie tylko dodatkiem do nich.

2.4.4. EKES podkreśla krytyczny charakter obszaru powiązań między wodą, pokojem, demokracją i bezpieczeństwem oraz zauważa, że nasilają się zagrożenia dla infrastruktury wodnej wynikające z konfliktów, cyberataków, sabotażu i ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Komitet zaleca wzmocnienie ochrony infrastruktury wodnej, w tym naturalnej infrastruktury wodnej, w szerszych ramach bezpieczeństwa poprzez oceny ryzyka, ustanowienie norm dotyczących odporności, plany awaryjne oraz zacieśnienie współpracy między organami administracji cywilnej, wodnej i obronnej, aby zapewnić ciągłość świadczenia podstawowych usług w sytuacjach kryzysowych.

([12]) IPCC, AR6 Synthesis Report (SYR).
([13]) Dz.U. C, C/2026/2542, 22.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2542/oj..
([14]) Dobrą praktyką do naśladowania jest projekt Sea4Value, w ramach którego opracowuje się i wdraża technologie odzyskiwania minerałów i metali z solanek do odsalania wody morskiej.
([15]) https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/Goal-06/.
([16]) Dz.U. C, C/2023/862, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/862/oj.

2.4.5. EKES zauważa, że w opinii w sprawie niebieskiej dyplomacji wskazał strategię Global Gateway jako istotne narzędzie strategii współpracy międzynarodowej w zakresie wody i infrastruktury sanitarnej w kontekście priorytetowego traktowania celu zrównoważonego rozwoju nr 6. Global Gateway powinna zatem wzmocnić pozycję UE w dziedzinie globalnej dyplomacji wodnej. Woda powinna być uwzględniana we wszystkich filarach Global Gateway. Ta strategia powinna wspierać dyplomację naukową, zarządzanie transgraniczne, zrównoważoną infrastrukturę wodną, reformy zarządzania i cyfrowe rozwiązania w zakresie wody w krajach partnerskich. Filar strategii Global Gateway dotyczący edukacji i umiejętności powinien być wykorzystywany w działaniach zewnętrznych UE poprzez wspieranie transferu wiedzy i budowania zdolności. Opowiadając się za globalnym programem działań na rzecz wody (np. za partnerstwami takimi jak partnerstwo Water4All czy przyszłe partnerstwa na rzecz terenów podmokłych), Europa może propagować innowacje i współpracę na całym świecie.

2.4.6. EKES wzywa ONZ do podkreślenia roli inkluzywnego zarządzania i angażowania zainteresowanych stron we wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju i w gospodarkę wodną. Do szybszego osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju nr 6 mogą przyczynić się zwłaszcza takie środki jak: (1) uznanie kwestii wody za priorytet globalny, (2) wzmożenie wysiłków na rzecz mobilizacji partnerów ONZ w ramach międzynarodowej dekady działań (2018–2028), we współpracy ze sprawozdawcą ONZ ds. prawa człowieka do wody, oraz (3) nawiązywanie partnerstw z innymi organizacjami pozarządowymi, takimi jak Światowe Forum Ekonomiczne, które ogłosiło rok 2026 Rokiem Wody ([17]).

2.4.7. Młodzi specjaliści odgrywają kluczową rolę w przyszłości gospodarki wodnej. EKES uważa, że trzeba wzmocnić ich pozycję poprzez programy szkoleniowe z zakresu przywództwa i inicjatywy na rzecz budowania zdolności. Zgodnie ze strategią UNESCO dotyczącą działań młodzieży na rzecz wody [Water Youth Strategy] należy dołożyć większych starań, aby włączyć młodzież w procesy zarządzania zasobami wodnymi, dialogi i ekosystemy innowacji.

2.5. **Woda w procesach wielostronnych**: cel zrównoważonego rozwoju nr 6, Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i dalsze działania oraz globalne inicjatywy w zakresie ponownego wykorzystania i magazynowania wody. Deklaracja Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 2010 r. w sprawie wody powinna być jednym z głównych elementów postulatów UE na Konferencję Wodną ONZ 2026.

Jak wspomniano w deklaracji w sprawie Niebieskiego Ładu, niebieska dyplomacja powinna dążyć do osiągnięcia globalnego porozumienia w sprawie odporności wodnej i przyjęcia podejścia pozwalającego na przywrócenie globalnego cyklu hydrologicznego. W związku z tym konieczne jest szybkie wdrożenie umów międzynarodowych, takich jak Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, porozumienie paryskie, globalne ramy różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu oraz traktat ONZ o pełnym morzu.

2.5.1. EKES wzywa do opracowania polityk międzynarodowych, które stosują zasadę „zanieczyszczający płaci" i zasadę ostrożności w celu zwalczania zanieczyszczeń u źródła oraz służą odbudowie zaburzonego obiegu wody. Takie podejście gwarantuje, że zaopatrzenie w wodę pitną oraz usługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków pozostaną przystępne cenowo. Jednocześnie uwzględnia też aspekt, że to konsumenci zawsze ponoszą koszty braku działań w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniom.

2.5.2. Multilateralizm jest podstawowym narzędziem w kontekście niedoboru zasobów, zarządzania nadzwyczajnymi zdarzeniami pogodowymi (powodzie i susze), nierównego podziału zasobów między użytkownikami oraz utraty lub marnotrawienia zasobów.

2.5.3. Dorzecza powinny być główną jednostką analizy, planowania i podejmowania decyzji, także w kontekście transgranicznym. Będzie to promować współpracę między krajami, regionami, użytkownikami i sektorami, zgodnie z Niebieskim Ładem UE. EKES zaleca, aby wielostronne platformy na poziomie dorzecza sporządzały wykazy zasobów wodnych i gromadziły najlepsze analizy przypadku w celu poprawy wspólnej gospodarki wodnej, zwłaszcza poprzez wykorzystanie narzędzi cyfrowych i dzielenie się wiedzą. Popiera szeroko zakrojone zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w zarządzanie zasobami wodnymi.

2.5.4. Technologie cyfrowe, takie jak monitorowanie satelitarne, interoperacyjne systemy danych i cyfrowe bliźniaki, mogą znacznie poprawić zarządzanie dorzeczami i ich monitorowanie, zwiększyć gotowość i wspierać oparte na dowodach podejmowanie decyzji.

([17]) https://www.weforum.org/stories/2026/01/what-is-blue-davos-everything-you-need-to-know/.

2.6. **Inwestycje w wodę**: finansowanie, technologia i innowacje, budowanie zdolności, gospodarka inteligentnie wykorzystująca zasoby wodne.

2.6.1. Konieczne jest znaczne zwiększenie inwestycji i tempa innowacji, aby do 2030 r. zapewnić wszystkim bezpieczną przyszłość pod względem zaopatrzenia w wodę. Jak stwierdziła ONZ, wkroczyliśmy w epokę „globalnego bankructwa wodnego" ([18]), co podkreśla znaczenie uznania wody za sektor wyższego szczebla oraz potrzebę systemowej transformacji systemów finansowych w celu radzenia sobie z tą sytuacją bankructwa. Należy zatem zapewnić odpowiednie warunki finansowe za pomocą zarówno finansowania publicznego i prywatnego, jak i alternatywnych zasobów finansowych, aby zlikwidować lukę inwestycyjną i osiągnąć długoterminowe bezpieczeństwo dostaw. EKES zauważa jednak, że same zasoby finansowe nie wystarczą, aby sprostać globalnym wyzwaniom związanym z wodą, jeżeli nie zadba się o większą wydajność, lepsze praktyki zarządzania i optymalizację istniejących systemów. Komitet opowiada się więc za stopniowym zwiększaniem efektywności wodnej, w tym za osiągnięciem wzrostu o co najmniej 10 % do 2030 r. i 20 % do 2040 r. we wszystkich głównych sektorach wykorzystujących wodę, w których ta poprawa jest niezbędna.

2.6.2. Osiągnięcie bezpieczeństwa wodnego wymaga stabilnych finansowo dostawców usług zdolnych do utrzymania i modernizacji infrastruktury. Ramy regulacyjne powinny zatem sprzyjać odzyskiwaniu kosztów oraz zachęcać do zwiększania efektywności, przeprowadzania analiz porównawczych wyników i stosowania zasady „zanieczyszczający płaci", a zarazem zapewniać przystępność cenową i sprawiedliwość społeczną.

2.6.3. Inwestowanie w zasoby wodne prowadzi do bezpieczeństwa wodnego, zrównoważonej gospodarki wodnej i jej odporności. Jest więc zarazem inwestowaniem w gotowość i odporność społeczeństw, demokracji i gospodarki. Na poziomie globalnym do 2040 r. niedobór inwestycji w infrastrukturę wodną osiągnie wysokość 6,5 bln EUR ([19]). Wydatki publiczne na wodę w gospodarkach rozwijających się stanowią 0,24 % PKB, natomiast inwestycje prywatne obejmują mniej niż 2 % wszystkich inwestycji w wodę w krajach o niskim i średnim dochodzie. Niedoinwestowanie i modele finansowania zachowujące dotychczasowy scenariusz postępowania są sprzeczne z dążeniem do gospodarki inteligentnie wykorzystującej zasoby wodne. Doświadczenie pokazuje, że dostarczanie wody za pomocą infrastruktury publicznej jest dobrą opcją dla obywateli, przemysłu i rolnictwa. Woda jest dobrem publicznym, takim jak słońce i wiatr, a ponadto najważniejszym surowcem na świecie.

2.6.4. EKES zwraca uwagę, że bariery dla inwestycji związanych z wodą to nie tylko niedobór kapitału oraz niska stopa zwrotu z inwestycji – także niepewność regulacyjna, ograniczone zdolności w zakresie przygotowania projektów oraz słabe otoczenie wspomagające inwestycje zniechęcają inwestorów zarówno publicznych, jak i prywatnych. Komitet podkreśla, ze trzeba budować zdolności, ograniczać ryzyko oraz wdrażać innowacje dla stworzenia solidnej sekwencji projektów związanych z celem zrównoważonego rozwoju nr 6 i mogących uzyskać finansowanie bankowe. Należy wspierać ścieżki finansowania łączące kapitał publiczny i prywatny, aby zapewnić przekształcenie inwestycji w wymierne wyniki w zakresie odporności. Wkład UE w Konferencję Wodną ONZ powinien wyraźnie odnosić się do gotowości inwestycyjnej i propagować powielanie na arenie międzynarodowej „Akceleratora inwestycji w odporność gospodarki wodnej".

2.6.5. W procesie decyzyjnym i analizach przypadków inwestycyjnych dotyczących publicznych, prywatnych i innych źródeł finansowania należy uwzględniać koszty niepodejmowania działań. To powinno uzmysłowić, że finansowanie mieszane, instrumenty powiązane z normami środowiskowymi, społecznymi i z zakresu ładu korporacyjnego (ESG), rozliczeniowe jednostki przyrodnicze i alternatywne źródła finansowania, takie jak finansowanie związane z odpornością z przejrzystymi wskaźnikami, sprawozdawczością i integralnością, są niezbędne, by chronić konsumentów, a zarazem umożliwić odporne inwestycje. Listy przygotowywanych projektów inwestycyjnych powinny systematycznie obejmować rozwiązania oparte na przyrodzie, w tym na terenach podmokłych, które to rozwiązania są aktywami mogącymi uzyskać finansowanie z banków i przynoszącymi wiele korzyści.

Bruksela, dnia 18 czerwca 2026 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Séamus BOLAND

([18]) World enters era of „global water bankruptcy" | UN News.
([19]) ID (f) Investments for Water – Stakeholder Think Piece.docx.